Registratienummer: **121733** / 121868

Raadsvoorstel

Datum vergadering:	26 februari 2026
Agendapunt:	16
Onderwerp:	Verordening Werk, Inkomen en Schuldhulp Bernheze 2026
Portefeuillehouder:	wethouder Marius Tielemans

Heesch, 6 januari 2026

Inleiding

De gemeente Bernheze is op grond van de Participatiewet en Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs) verplicht om bepaalde onderwerpen vast te leggen in een verordening. In 2017, na het opheffen van Optimisd, zijn alle toen geldende verordeningen opnieuw vastgesteld voor Bernheze. Inmiddels is dat acht jaar geleden. Momenteel bestaan er elf verordeningen die uitvoering geven aan de Participatiewet en de Wgs.
Met dit voorstel willen we deze verordeningen samenvoegen tot één integrale verordening (zie bijlage 4). Dit zorgt voor een overzichtelijk en samenhangend geheel, passend bij de werkwijze van gemeente Bernheze. Voor het opstellen van deze nieuwe verordening is gebruikgemaakt van de modelverordening van Stimulansz, kennispartner van gemeenten. Deze modelverordening wordt al door diverse gemeenten in Nederland toegepast en biedt een logische opbouw en indeling. De nieuwe verordening sluit aan bij de uitgangspunten van ons Breed Maatschappelijke Beleid:

- iedereen kan (blijven) meedoen en bijdragen naar vermogen;
- iedereen zich optimaal kan ontwikkelen en ontplooien

In bijlage 1 is een was-wordt-lijst opgenomen hierin staan de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de oude verordeningen. De verordening is voorgelegd voor advies aan de ASD. Het advies is te vinden in bijlage 2 en de reactie van het college in bijlage 3.

Voorstel

1. De verordening Werk, Inkomen en Schuldhulp Bernheze 2026 (bijlage 4) met terugwerkende kracht per 1 januari 2026 vast te stellen, en gelijktijdig de volgende verordeningen in te trekken:
    - Participatieverordening 2017 Gemeente Bernheze;
    - Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017;
    - Verordening individuele inkomenstoeslag Participatiewet Bernheze 2017;
    - Verordening Handhaving Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017;
    - Verordening Afstemming Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017;
    - Verordening gemeentelijk minimabeleid Bernheze 2017;
    - Verordening beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Bernheze 2021;
    - Wijziging re-integratieverordening Participatiewet 2017 op onderdeel individuele studietoeslag;
    - Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive participatiewet Bernheze 2017;
    - Re-integratieverordening Participatiewet Bernheze 2024;
    - Verordening kinderopvang Bernheze 2005.

Argumenten

1.1 De nieuwe verordening zorgt voor meer duidelijkheid voor de inwoner

Op dit moment zijn de gemeentelijke regels rondom de Participatiewet verspreid over elf verordeningen. Dit maakt het voor inwoners lastig om een beeld te krijgen van hun rechten, plichten en mogelijkheden. Door deze verordeningen samen te voegen ontstaat er een volledig geheel. De nieuwe verordening bevat regels en praktische informatie, zoals hoe een aanvraag verloopt, welke afspraken gelden tussen gemeente en inwoner, en op welke manier inwoners feedback kunnen geven op de uitvoering. De tekst is herschreven in begrijpelijke taal en voorzien van korte, schuingedrukte toelichtingen per hoofdstuk. Dit maakt het document toegankelijker en duidelijker. Inwoners weten sneller wat hun mogelijkheden zijn en hoe zij zaken regelen, wat de transparantie en het vertrouwen in de gemeentelijke dienstverlening vergroot.

1.2 De nieuwe verordening komt overeen met de verordening van Meierijstad en geeft daardoor meer duidelijkheid voor de uitvoering.

Gemeente Meierijstad voert voor Bernheze de Participatiewet en Wgs uit. Meierijstad heeft één verordening Sociaal Domein met daarin ook alle regels rondom de Participatiewet en Wgs. Door in Bernheze een vergelijkbare verordening vast te stellen, sluiten we hierbij aan. Dit zorgt voor duidelijkheid, eenvoud en minder administratie. Het voldoet daarmee ook aan de afspraak om ons beleid zoveel mogelijk gelijk te houden. Zo bieden we inwoners consistente dienstverlening. Om de verordening exact te laten overeenkomen met die van Meierijstad, is ervoor gekozen om enkele hoofdstukken en artikelen nog open te laten. Deze krijgen voorlopig de titel 'nog nader in te vullen'. In Meierijstad staan hier de artikelen over de Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Door deze uniforme aanpak besparen we tijd bij de uitvoering, bijvoorbeeld bij het opstellen van beschikkingen waarin verwezen wordt naar artikelen in de verordening.

1.3 De nieuwe verordening is actueel en in overeenstemming met de huidige wetgeving.

Een aantal van de huidige verordeningen dateert uit 2017. Sindsdien zijn er belangrijke wijzigingen doorgevoerd in zowel de Participatiewet als de Wgs. Er is ook nieuwe jurisprudentie ontstaan. Hierdoor sluiten de bestaande verordeningen niet meer aan bij de actuele wet- en regelgeving.

1.4 De nieuwe verordening geeft invulling aan de strekking van de nieuwe Participatiewet in balans.

In de nieuwe verordening zijn de nieuwe bepalingen van de Participatiewet in balans verwerkt. Ten opzichte van de oude verordeningen zijn er verschillende verbeteringen doorgevoerd:

- Meer ruimte voor vertrouwen en menselijke maat. Eerder werd iedereen met een uitkering verplicht een tegenprestatie in de vorm van werk te leveren. Dit is veranderd. We zetten nu in op maatschappelijke participatie van mensen in de bijstand. Maatschappelijke participatie betekent dat iemand meedoet in de samenleving. Dat kan zijn door betaald werk, maar ook bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Het gaat erom dat mensen mee blijven doen in de maatschappij. Dat zorgt voor eigenwaarde en draagt bij aan gezondheid en welzijn van mensen. Uiteindelijk zorgt het er ook voor dat inwoners eerder werk kunnen vinden.
- Inwoners krijgen de mogelijkheid om zelf hun maatschappelijke participatie vorm te geven. Dat geeft inwoners meer invloed om te doen wat hen energie geeft.
- Automatische toekenning van regelingen. Inwoners waarvan bekend is dat zij recht hebben op bepaalde regelingen, krijgen deze voortaan automatisch toegekend. Dit voorkomt niet-gebruik en draagt bij aan gelijke kansen.
- Actualisatie van bedragen. De bedragen voor studietoeslag, individuele inkomenstoeslag en de meedoenregeling zijn aangepast en beter afgestemd op de werkelijke kosten, waardoor de ondersteuning realistischer en effectiever is.

- Aanpassing van de meedoenregeling. De voormalige regeling voor maatschappelijke participatie is omgevormd tot de meedoenregeling, een term die beter de inhoud dekt. De vermogenstoets voor deze regeling is geschrapt om uitvoeringskosten te besparen en omdat vermogen niet altijd direct beschikbaar is (bijvoorbeeld bij een eigen woning). Bovendien kan de regeling nu met terugwerkende kracht tot drie maanden worden toegekend, wat inwoners meer flexibiliteit biedt.

1.5 De nieuwe verordening draagt bij aan meer integraliteit, samenhang en verbinding.
Met deze verordening creëren we meer integraliteit, samenhang en verbinding. Dit draagt bij aan de transformatie in het sociaal domein. Niet de wetten en de regels zijn leidend in deze verordening, maar de hulpvraag van de inwoner. Dit past goed bij de insteek van gemeente Bernheze: niet de systeemwereld, maar de leefwereld van onze inwoner staat centraal.

Risico's
De kosten voor de Participatiewet zijn een zogenaamde 'open eind regeling'. Dit betekent dat er geen uitgave plafond is. De verwachting is dat deze nieuwe verordening meer gaat kosten. Dit komt vooral doordat er niet op het vermogen getoetst wordt bij de meedoen regeling.

Kosten en dekking
De kosten van de participatiewet en het minimabeleid zijn afhankelijk van het aantal gebruikers van deze regelingen. In de nieuwe verordening vinden enkele mutaties plaats op de vergoedingen (studietoeslag, individuele inkomenstoeslag en de meedoenregeling). We schatten in dat het financieel effect maximaal € 5.000 tot € 10.000 is. We gaan er vooralsnog vanuit dat we deze extra structurele kosten binnen het beschikbare budget kunnen opvangen. Via de planning & control cyclus zullen we de kosten blijven monitoren.

Vervolg
Na vaststelling wordt de verordening gepubliceerd via overheid.nl. Met het vaststellen van de verordening worden de volgende verordeningen ingetrokken:
- Participatieverordening 2017 Gemeente Bernheze;
- Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017;
- Verordening individuele inkomenstoeslag Participatiewet Bernheze 2017;
- Verordening Handhaving Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017;
- Verordening Afstemming Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017;
- Verordening gemeentelijk minimabeleid Bernheze 2017;
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Bernheze 2021;
- Wijziging re-integratieverordening Participatiewet 2017 op onderdeel individuele studietoeslag;
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive participatiewet Bernheze 2017;
- Re-integratieverordening Participatiewet Bernheze 2024;
- Verordening kinderopvang Bernheze 2005.

Daarnaast worden relevante partners en inwoners geïnformeerd over de nieuwe regels. De uitvoering gaat na de vaststelling werken met de nieuwe regels. In de verordening hebben een aantal hoofdstukken de titel *nog nader in te vullen*. Dit is gedaan om in de toekomst mogelijk een volledig integrale verordening te maken voor het sociaal domein.

Evaluatie
De verordening wordt elk jaar geëvalueerd. De wijzigingen worden jaarlijks aan de raad voorgelegd. Door op een cyclische manier te werken zorgen we ervoor dat de verordening actueel

blijft. Hierdoor blijven de raad en het college structureel op de hoogte van de laatste ontwikkelingen.

Bijlage(n):

1. Was-wordt tabel.
2. Advies ASD Verordening Werk, Inkomen en Schuldhulp Bernheze 2026.
3. Reactie gemeente op advies ASD verordening Werk, inkomen en schuldhulp 2026.
4. Raadsbesluit Verordening Werk, Inkomen en Schuldhulp Bernheze 2026.

Burgemeester en wethouders,

Martin van Vliet
secretaris

Mark de Man
burgemeester